

ÖZET*

Dağın Öteki Yüzü, Erendiz Atasü'nün yayımlanan ilk romanıdır. “Nefise ve Vicdan”, “Bursa’da Zaman”, “Selanik’i Unuttun” gibi adlarla 11 bölümden oluşan romanda, cumhuriyetin ilk yıllarında yaşayan idealist insanların yaşantıları yalın bir biçimde anlatılır. Roman, 20. yüzyılın sonlarında yaşayan kadın anlatıcının, anne ve babasına ait kitaplığı ve mektupları keşfetmesi ve bunlar üzerinden cumhuriyetin kuruluş yıllarına dönük kurgulamaları üzerinde şekillenir. Vicdan Hayreddin ve ailesinin etrafında gelişen romanın her bir bölümünde, bu aile bireylerinin yaşadığı olaylar herhangi bir zaman sırası izlenmeden anlatılır.

Vicdan ve kocası Raik, cumhuriyet değerlerine sıkı sıkıya bağlılık ve Atatürkçülük bilinci ekseninde ele alınmış idealist bir kuşağın temsilcisi durumundadırlar. Romanda tüm ideallerini bunun üzerine kurmuş ve memlekete hizmet için kendi istek ve arzularından vazgeçmiş bu kişilerin heyecanlı, kararlı ve umut dolu kişiliklerinden, hüznü ve biraz da karamsar ruh haline doğru dönüşümleri gözler önüne serilir. Nazım Hikmet Ran ve şiirleri aracılığıyla, yer yer dönemin politik olaylarına da göndermeler yapılan romanda, Vicdan ve Raik’in kapitalistleşen dünya karşısındaki yenilgileri anlatılır.

Vicdan, cumhuriyete ve Atatürk devrimlerine inançlı birisi olarak yakın arkadaşı Nefise ile çatışma içinde bulunan bir kişidir. Nefise, kadınlığını ve yaşamak istediklerini dizginlemeyen bir yapıdayken; Vicdan, tüm arzularına bu adanmışlık duygusuyla engeller koyar. Bu çatışma Vicdan ve Nefise’nin arkadaşlıklarının bitmesine sebep olur; fakat ilerleyen yıllarda Vicdan bastırıldığı duyguların huzursuzluğuyla yapmak isteyip de yapamadıklarına ulaşması için kızını Nefise gibi yetiştirmek isteyecektir. Kadınlığını ve yaşamak istediklerini engellemiş olmasını bu şekilde telafi etmeye çalışır.

Aile bireylerinin mesleki ve sosyal yaşantıları nedeniyle 1930’lar Türkiye’si ile günümüz Türkiye’si arasındaki tarihi olaylara da yer verilen romanda, “Selanik’ten Anadolu’ya Göç”, “Dersim İsyanı”, “Kore Savaşı” gibi tarihi olaylar da roman kişilerinin gözüyle yer alır. Tarihsel öneme sahip biri olarak Atatürk de romanda hem idealize edilmiş bir varlık olarak hem de bir roman kişisi olarak bulunur. İdealize edildiği yerlerde insanüstü özellikler gösteren Atatürk, roman kişisi olduğu iki yerde güçlü ve sarsılmaz bir duruşa sahip bir komutan olmaktan ziyade, yalnızlık yaşayan, hasta ve hüznü bir kişi olarak yer alır. Dolayısıyla, bu bölümlerde lider yanından çok insan yanıyla görülür.

Anlatıcının roman kişilerine kayıtsız ve tarafsız kaldığı söylenemez. Özellikle Atatürk ilke ve devrimlerine inanmış roman kişilerinin anlatımında coşkulu ve heyecan dolu bir anlatımı

* Maria Siakalli, İstanbul Bilgi Üniversitesi, Tez Çalışması, 2009

tercih eder. İç monolog yöntemiyle, yer yer bu kişilerin düşüncelerine katıldığını hissettirir. Son bölümde anne ve babasının mezarında, cumhuriyet ülküsünden uzaklaşmış bir kuşağın içinde olduğu bilincine varır ve oradan, bir sonraki kuşağa bu bilincin tekrar aşılması konusundaki kararlılığıyla ayrılır. Roman, umutlu bir sonla biter.